

ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

Ψιχάλιζε και πήρε να νυχτώνει πια. Το παιδί έπαιζε ακόμη κάτω από το χαμηλό σκελετωμένο δέντρο. Είχε πιαστεί σ' ένα κλαδί τεντώνοντας τ' αδύναμα χέρια του και προσπαθούσε να κάνει μια τούμπα. Έτσι κάνανε τα πιο μεγάλα παιδιά, όταν σχολάγανε απ' το σχολειό και περνάγανε κάτω απ' αυτό το δέντρο. Κρεμόντουσαν στα κλαριά του, κάνανε τούμπες, τραπαλίζονταν πέρα δώθε κι ήταν να θαυμάζει κανείς πώς σήκωνε τόσο βάρος και τόσο βάσανο αυτό το αδύναμο δεντράκι με τα σκονισμένα φύλλα και το γέρικο, σάπιο κορμό.

Φιστικιά ήτανε, θαρρώ, όμως ποτέ δεν είχε κάνει φιστίκια σ' αυτήν εδώ την περιοχή, που όταν φούσκωνε η θάλασσα ξέρναγε πάνω στη στεριά λάδια, πετρέλαια και τσιμεντόσκηνη. Όταν έβρεχε πάλι, οι δρόμοι πλημμυρίζανε σκουπίδια, που κατεβαίνανε με σούσουρο κατά τη θάλασσα. Η βροχή ήτανε καλή, γιατί ξέπλενε τα σπίτια, τις αυλές, τις ταράτσες από την τσιμεντόσκηνη και τη μαύρη καπνιά απ' τα εργοστάσια, που κατακαθότανε μαλακά και ύπουλα πάνω στα σπίτια, στις φυλλωσιές των λιγιστών δέντρων και στα πλεμόνια των ανθρώπων.

Η βροχή άρχισε να δυναμώνει τώρα και το παιδί έκανε μια **στερνή** προσπάθεια να σκαρφαλώσει στο δέντρο, αλλά δεν τα κατάφερε πάλι κι έπεσε κατάχαμα. Ανασηκώθηκε, έτριψε τα γόνατά του με την παλάμη του, κοίταξε μια στιγμή ανήσυχα ψηλά τον ουρανό κι έκανε να πάει κατά το σοκάκι.

Ήτανε δεν ήτανε πέντε έξι χρονών, αδύνατο, με μια μακριά φανέλα κι ένα πρόσωπο σαν να το 'χανε βάψει με λάσπη. Μόνο τα μάτια του λαμπυρίζανε ανήσυχα, όλο εξυπνάδα και πονηριά.

Κείνη την ώρα, στη γωνιά **παρουσιάστηκε** η γιαγιά, η κυρά-Γιωργιώ, με τα μαύρα της σκουτιά¹, το τσεμπέρι² της και τη μακρουλή της μύτη.

- Πού 'σαι βρε; έμπηξε μια φωνή. **Τσακίσου** γρήγορα, μην πουντιάσεις! Δε βλέπεις που βρέχει; Αχ, διάολε!

Τον άρπαξε από το χέρι και τον έσυρε κοντά της. Του χούφτιαξε το κεφάλι και του ψαχούλεψε τους ώμους.

- Μούσκεμα έγινες! Πανάθεμά σε... Μόλις γυρίσω την πλάτη μου το σκας... Τώρα που θα 'ρθει ο πατέρας σου, θα τις φας πάλι...

Ο πατέρας δούλευε στο μεγάλο εργοστάσιο που το λέγανε και «στοιχείο». Ο μικρός Νικήτας δεν ήξερε τι πάει να πει «στοιχείο». Μια φορά που ρώτησε τη γιαγιά, του είπε:

-Να, στοιχείο ειν' αυτό που τρώει τους ανθρώπους!

Αυτό όμως δεν μπορούσε να το καταλάβει ο μικρός Νικήτας, γιατί ο πατέρας του κάθε μέρα χωνότανε μέσα στο στοιχείο και κάθε βράδυ ερχότανε στο σπίτι.

Η αλήθεια, αλλιώς έφευγε το πρωί κι αλλιώς γύριζε το βράδυ. Το βράδυ γύριζε αποσταμένος³, βαρύν κι ασήκωτος, και ο Νικήτας άρχισε να πιστεύει μέσα του πως όλη τη μέρα το «στοιχείο» τον έτρωγε σιγά-σιγά. Έτσι κάθε βράδυ τον κοίταζε καλά καλά, να ιδεί πού τον είχε δαγκώσει!

¹ σκουτιά: ρούχα

² τσεμπέρι: γυναικείο μαντίλι για το κεφάλι

³ αποσταμένος: κουρασμένος

Η μάνα δούλευε σ' άλλο εργοστάσιο κι ερχότανε κι αυτή το ίδιο αποσταμένη, όμως έβρισκε τη δύναμη να τον σηκώσει ψηλά, να τον φιλήσει σταυρωτά, να τον χαϊδολογήσει και να τον σφίξει δυνατά πάνω της.

Σιγά σιγά άρχισε να γαληνεύει και να γλαρώνει⁴. Καθώς τον έπαιρνε ο ύπνος ένωθε να βυθίζεται σε μια γαλάζια λαμπερή θάλασσα κι ύστερα να κάνει τούμπες στο σκελετωμένο δέντρο της παραλίας, που 'χε μεταμορφωθεί σ' ένα καταπράσινο φουντωτό δέντρο, γιομάτο πορτοκάλια.

Νότης Περγιάλης

1. Ποια από τις παρακάτω φράσεις δεν αληθεύει:

- α. Ο πατέρας γύριζε κουρασμένος και ανόρεχτος το βράδυ.
- β. Η μητέρα επέστρεφε κι αυτή κουρασμένη και χωρίς όρεξη να ασχοληθεί με τον Νικήτα.
- γ. Η γιαγιά φρόντιζε τον Νικήτα όσο απουσίαζαν οι γονείς του στη δουλειά τους.
- δ. Ο Νικήτας αντέγραφε στις συμπεριφορές τους τα μεγαλύτερα παιδιά.

2. Ο Νικήτας στον ύπνο του:

- α. καθόταν στην παραλία και κοιτούσε τους γλάρους.
- β. έτρωγε ζουμερά πορτοκάλια.
- γ. κολυπούσε σε γαλάζια θάλασσα.
- δ. έπαιζε στην αμμουδιά με τους φίλους του.

3. Σύμφωνα με την ερμηνεία της γιαγιάς «στοιχειό είναι αυτό που τρώει τους ανθρώπους». Χαρακτήριζε με αυτό τον όρο το εργοστάσιο γιατί:

- α. ο πατέρας γυρνούσε τραυματισμένος κάθε βράδυ από την εργασία του.
- β. ο πατέρας λόγω της μεγάλης κούρασης έχανε σιγά σιγά την όρεξη του για τη ζωή.
- γ. η γιαγιά αγαπούσε τα παραμύθια με στοιχειά και δράκους.
- δ. ο χώρος του εργοστασίου ήταν στοιχειωμένος από τα παλιά χρόνια.

4. Στο κείμενο αναφέρεται ότι ο πατέρας γύριζε το βράδυ «βαρύς και ασήκωτος». Η φράση αυτή λειτουργεί ως:

⁴ γλαρώνω: κλείνουν τα βλέφαρα από τη νύστα

- α. μεταφορά.
- β. προσωποποίηση.
- γ. παρομοίωση.
- δ. αντίθεση.

5. «**Στερνή** προσπάθεια»: Σημειώστε τη λέξη που έχει την ίδια σημασία:

- α. δύσκολη.
- β. επικίνδυνη.
- γ. τελευταία.
- δ. ανεπαρκής.

6. Το ρήμα «**τσακίσου**» βρίσκεται στην έγκλιση:

- α. Προστακτική παθητικής φωνής.
- β. Οριστική παθητικής φωνής.
- γ. Υποτακτική ενεργητικής φωνής.
- δ. Προστακτική ενεργητικής φωνής.

7. «**Φιστικιά** ήτανε...». Η λέξη **φιστικιά** λειτουργεί ως:

- α. Υποκείμενο.
- β. Αντικείμενο.
- γ. Κατηγορούμενο.
- δ. Κανένα από τα παραπάνω.

8. «...το «στοιχείο» **τον** έτρωγε σιγά σιγά...». Η λέξη **τον** είναι:

- α. άρθρο.
- β. αντωνυμία.
- γ. σύνδεσμος.
- δ. μόριο.

9. Το ρήμα «**παρουσιάστηκε**» βρίσκεται στην :

- α. οριστική παρατατικού ενεργητικής φωνής.
- β. οριστική αορίστου ενεργητικής φωνής.

γ. οριστική παρατατικού παθητικής φωνής.

δ. οριστική αορίστου παθητικής φωνής.

10. «Κρεμόντουσαν στα κλαριά του, κάνανε τούμπες, τραμπαλίζονταν πέρα δώθε...». Στη φράση αυτή η σύνδεση των προτάσεων γίνεται με:

α. με παρατακτική σύνδεση.

β. με υποτακτική σύνδεση.

γ. με ασύνδετο σχήμα.

δ. με κανένα από τους παραπάνω τρόπους.